

**NYOMDASZTÓRSÁG. KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA**

Cluj, Kolozsvár, St. Barón
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Égész évre — — 450
Félévre — — 240
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lej

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 12 ck
Egy szám — 1 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 67. szám

Igazgató: **SZÉKELY BÉLA**

5683. Ijár 25. — 1923. május 11. Péntek

Rossz hírnök van

Ha jól emlékszünk, egy évvel ezelőtt az ifjabbik Bratianu, a Vintila jött haza Párisból bosszus zsörtölődéssel, mert odakünn kellemetlen kérdésekkel ostromolták. Ugy tudjuk, akkor a romániai agrárreform és bizonyos pénzügyi rendszabályok érdekelték a külföldi politikusokat és pénzembereket a Vintila ur idegein tulmenő módon. Félévvel ezelőtt a kultúgyek öre, Duca miniszter küldött kétségbeesett táviratokat Lansanneból, ahol Románia életbevágóan fontos érdekeiért kellett harcolnia, hogy az istenért, mi történik idehaza, olyan furcsán néznek rá a konferencia résztvevői és napról-napra növekvő bizalmatlansággal találkozik még baráti oldalon is. Akkor kezdődtek meg hazánkban az antiszemita kilengések. És most ismét hazatért egy román politikus külföldről: Constantinescu földművelésügyi és javadalmi miniszter és elszörcsölve ad hírt róla, milyen rossz hírnök van nekünk idegen országokban. Nemcsak az ellenséges indulatu külföldön, de a legjobb barátaink, legmegbízhatóbb szövetségeseink előtt is.

Alapjában véve Constantinescu hiób-hire nem újkeletű. A rossz hírnök Romániának krónikus betegsége volt mindig, csak eddig nem hatott olyan nyomasztólag. Az európai államok a háboru széteséskor után most teszik az első tétova lépéseket, a barátságos érintkezés ujrafelvételére, a gazdasági kapcsolatok helyreállítására és általában a súlyos folytonossághiányban szenvedő európai vérkeringés megindítására. Még csak a tapogatózás stádiumában van minden és ilyenkor a legfontosabb kellék, amely ledöntheti a népek között emelkedő válaszfalakat, a bizalom. A bizalom az illető ország belső konszolidációja, munkakészége és őszintesége iránt. Romániának e tekintetben fatálisan rossz híre van, még rosszabb, mint amilyen a valóság. Ami egész természetes, mert amíg egy hír Bukarestből, Budapest, Bécsen és Berlinen keresztül eljut Párisig, bizony alaposan megduzzad és sakál lesz a kicsiny veréből. Hát még ha nem is kicsiny verebek indulnak a hír útjára, de nagy panamá és gyanus belső nyugtalanságok. Magától értetődő, hogy a párisi politikus és a londoni bankár indiszkrét kérdésekkel kellemetlenkedik a nála kopogtató román politikusnak és csöppet sem röstelli kerekén kimondani: várjunk még egy kissé azzal a kölcsönrel, vagy tizlettel, lassuk előbb, hova fejlődnek a dolgok Romániában.

Constantinescu szerint különösen két romániai jelenségen ütöközt meg a külföld: a tisztviselősztrájkon és a diákagitáción. Nem kellett profétatehetség hozzá, mi már az első pillanatban megintuk, hogy ezek a jelenségek súlyos sebeket fognak ütni Románia presztizsén. A külföld, különösen az, amely érdekli Románia dolgait iránt, rendkívül éles szemmel ismerte fel a két esemény mélyre-nyúló gyökerét. Önmagában véve sem egy tisztviselősztrájk, sem a diákagitáció nem olyan világraszoló események, amelyek jogossá tennék az ilyen nagyfoku bizalmatlanságot. De a külföld világosan felismerte ezeknek az eseményeknek speciális romániai hátterét s a tisztviselősztrájk mögött meglátta a feneketlen korrupciót, a közigazgatás és igazságszolgáltatás gyarlóságát s a diákmozgalomból kirezte a vallási és nemzeti kisebbségekkel szemben tanúsított türelmetlenséget. E két jelenségen keresztül bepillantott ennek a nagyra-hivatott országnak mechanizmusába és meglátta, milyen leküzdhetetlen nehézségeket gör-

dit itt a politikai önzés, a gyűlölet és a rövidlátás a természetes fejlődés útjába. A külföld bizalmatlansága nem fog megszűnni addig, amíg azt nem tapasztalja, hogy Románia csakugyan konszolidálódik, vagyis szabad fejlődést enged minden erőnek, amely alkotni tud és

akar. Ha eddig nem érezték olyan nyomasztó-nak a külföldön elterjedt rossz híreket, ha nem vettek tudomást róluk, most újabb bizonyosság érkezett, hogy gyorsan változtatni kell, mert Románia maholnap izoláltan fog állani Európában. A rossz híre miatt.

Általános sztrájk Essenben

Kruppokat Franciaországba viszik. (Berlin, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A werdeni Krupp-perben hozott ítélet hatása alatt a berlini sajtó egyrésze felszólítja a kormányt, hogy a Németországban tartózkodó antantmissziók összes tagjait kémkedés címén tartóztassa le és ítélje el. Ezt a cselekedetét — tanácsolja a „Deutsche Zeitung“ — a kormány azzal igazolhatja, hogy a német nép önségéhez kénytelen nyulni az igazságtalansággal szemben. Ez az intézkedés volna az egyetlen szikra, amely szükséges ahhoz, hogy a Ruhr-vidéken az izgatot hangulat kirobbanjon. A francia kormány, uglátszik, fél is ettől, mert mint Párisból jelentik, a Krupp-féle izgatási perben hozott ítélet miatt a Ruhr-vidéken nagy zavargásoktól tartanak. Az esseni munkásság péntekre

általános sztrájkot proklamált, hogy ezzel fejezze ki tiltakozását a Krupp-ítélet ellen.

Az elítélteket erős katonai fedezet mellett Düsseldorfba vitték. Utközben az egész menetet lovassági kordon vette körül és egy-egy igazgatót három francia katona kísért autóban. A francia megszállási rendelkezések szerint mindenkinek, akit a francia hadbírószág öt évnél hosszabb időre ítél el, az időt francia

visszik. Bonar Law Romában

fogházban kell eltölteni. Mindegyik elítelt igazgató ebbe a kategóriába esik és így

a Krupp-per valamennyi szereplőjét Franciaországba viszik.

Előbb azonban megvárják a düsseldorfi haditörvényszék döntését, amely május 18-án fogja a védők felebbezését tárgyalni.

A német birodalmi kormány a werdeni ítélet miatt tiltakozással fordult a világ minden államához, Franciaország és Belgium kivételével. A protestáló jegyzékben Németország annál sajnálatosabbnak tartja a nemzetközi jog rendelkezésével ellenkező illetéktelen ítélezést, mert éppen a legutóbbi napokban tette meg a német kormány a legjelentősebb lépést a Franciaorazággal való kibékülés érdekében.

Bonar Law is Romába utazott

Bonar Law angol miniszterelnök tegnap Génuaiba érkezett. A brit kormányelnök olaszországi útja elé nagy várakozással tekintenek Romában. Mussolini valószínűleg személyesen fog érdeklődni Bonar Lawnál egészségi állapota felől. A római lapokból megállapítható, hogy ebből a találkozásból angol-olasz szövetség lesz.

Bonyadalmak Sassu törvényjavaslata körül

Constantinescu három tárcát követel. A cukortörvény a politika homlokterében. A sztrájkban részt nem vett tisztviselők akciója

(Bukarest, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Jonel, aki a parlamenti szünet alatt a fővárosból távol volt, csak ma tért vissza. A miniszterelnök hazaérkezése újabb politikai kombinációkra adott alkalmat. A „Dimineata“ jelentése szerint ma tárgyalások lesznek a miniszterelnök és Constantinescu miniszter között, amelyiken a kormány átszervezési módozatait beszélnek meg. A lap tudni véii, hogy Constantinescu a saját és politikai barátai számára három tárcát követel: mégpedig a belügyi, iparügyi és közlekedésügyi tárcákat. A belügyi tárcát Alexandru Constantinescu maga számára, az iparügyit füvére Tancred Constantinescu, a közlekedésügyit pedig Nicusor Saveanu számára kívánja fentartani. Bratianu környezetében az a vélemény, hogy Constantinescu sokkal kevesebbel kell beérnie.

A „szabályozott“ cukorimport

Tegnap rövid távirati tudósítás alapján közöltük, hogy Sassu miniszter a cukorbehozatalról és a cukoradóról törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé. A javaslatot a parlament nem szavazta meg, hanem annak tárgyalását Sassu kívánságára a mai gyűlésre halasztotta.

Bukaresti ellenzéki lapok mai számukban arról számolnak be, hogy Sassu miniszter elvesztette a többség bizalmát. Az ülés folyamán ugyanis a többségi képviselők nagyobb része Sassu javaslata ellen foglalt állást, mert szerintük a javaslat törvényerőre való emelkedése a cukor árát hallatlanul megdrágítaná. Sassu javaslata ugyanis a cukorbehozatal nem teszi teljesen szabaddá. A javaslat szövege szerint a cukorbehozatal a kormány szabályozza. A többségi képviselők egy csoportja azon

a véleményen van, hogy ez a „szabályozás“ néhány nagy vállalatnak, különösen a Banca Romaneasca szolgálatában áll és követeli, hogy Sassu a szabályozás szót „ellenőrzés“-sel cserélje fel. A többség ellenséges magatartása bírta rá Sassu minisztert, hogy az ülés felfüggesztését és a javaslat tárgyalásának mára való halasztását kérje.

Az ellenzéki lapok örömmel kommentálják a Sassu és a többség közötti konfliktust és megjegyzik, hogy a kegyvesztett miniszterek száma már háromra növekedett. A liberális többség ugyanis teljesen elfordult Vaitoianutól, Florescutól és Sassutól.

Az „Indreptarea“ jelentése szerint a tegnapi parlamenti események hatása alatt a kormány egyrésze megbeszélésre ült össze. A megbeszélésen, amelyen hir szerint a cukortörvényjavaslat módosítását tárgyalták meg, Bratianu Vintila, Duca és Sassu miniszterek vettek részt.

A cukortörvény a fogasztókat védi?

A „Viitorul“ mai száma az ellenzéki lapok támadásaival foglalkozva leszögezi, hogy az egyesült ellenzék utcai és parlamenti tüntetéseit egyáltalában nem ingatták meg a kormány helyzetét. Az ellenzék hivatalos lapjai — írja a „Viitorul“ — minden lehető és lehetetlen eszközt felhasználtak harcuk céljára. Koholt híreket költöttek a kormány tagjai kebelében keletkezett egyetlenségről és hamis interjúkat közöltek politikai vezető egyéniségek nyilatkozatairól. Az ellenzéki lapok most Sassu javaslatával kapcsolatban intőznek koncentrált támadást a kormány ellen.

Sassu miniszter, hogy véget vessen a cukorral üzött üzérkedésnek, törvényjavaslatot dolgozott ki a cukorimport szabályozásáról. Minthogy a jelenlegi

KRÖKET
irágcsiszolással
ok után
elben készít
s tükörgyára
lyai-utca) No. 3.
focscsoroz 0 0 0

zések
tatosműhely-
szerezhető be
tca 92

Szatmár
csontzsirt,
csüt, gép-
ot, száraz
vaszott

gal
ymotoro-
t, gaz-
oto-
al

5520
isoara (Te-
Uri-utca) 3.

BAR
PÉNZTÁR
RES

trafd, Kézd-
Nyáradsze-
eresztur,

minden pia-
an eszközöl-
sekket

es végett a
k.

val. Taka-
s felmondás
jt váltóra és
ncirozásokat
5547

Ez a hét a sékel hete. Minden cionista teljesítse kötelességét!

parlament nem áll komoly ellenzék ellenőrzése alatt és minthogy a parlament nem egyszerű törvénybeiktató hivatal, Sassu javaslata körül a többség részéről vita indult meg. Ez a vita azonban semmiképpen sem jelenti azt, hogy a liberális pártban nincs meg a szükséges egyetértés.

Az ellenzéki lapok — folytatja a „Viitorul” — teljesen ferde színben állítják be Sassu javaslatát. Ha a törvényjavaslat részletes tárgyalás alá kerül, akkor mindenki előtt nyilvánvaló lesz, hogy a javaslat a fogyasztók általános érdekeit védi, minthogy a cukorimportot megszabadítja a permiszés és a kedvezményes monopolszertől.

Holnap dönt a semmitűzők Schina ügyében

A bukaresti legfőbb semmitűzők holnap tárgyalja Schina szabadlábra helyezési kérését. A semmitűzők tegnapi ülésén engedélyt adott arra, hogy Schina védőügyvéd közbejötték nélkül egyedül védje magát.

Holnap délután a sztrájkban részt nem vett tisztviselők gyűlést tartanak, amelyen szolidaritást vállalnak kollégáikkal. A gyűlésen azok az eszközök is tárgyalás alá kerülnek, amelyekkel a letartóztatott vezetők segítségére lehetnek.

Megszavazták a kisajátítási törvényt

Diamandi többségi képviselő a parlament mai ülésén a lakástörvény azonnali hatálytalanságát követelte és erősen támada az igazságügyminisztert, a törvény alkotóját. Ezután Halipa felolvassa az ellenzék nyilatkozatát, amely a jelenlegi parlament működését semmiesnek jelenti ki.

Majd Maniu emelkedik szólásra és vázolja azt a siralmas helyzetet, amelybe az országot a liberális kormány sodorta.

Ezután a kamara megszavazta a kisajátítási törvényt. Majd miután egynéhány népszövetséggel kötött konvenciót ratifikáltak, a gyűlést délután 5 órakor felfüggesztik.

A szenátus mai ülésén Prudescu javaslatot terjeszt elő az igazságszolgáltatás szabályozásáról. Grussi a cukorkrizis ügyében interpellál.

Délután négy órakor a szekciók a tisztviselőstátust vitatják meg.

Még a tulvilágon is plagizálnak

Törvény elé idézik a szellemet

(Bukarest, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukarest irodalmi köreit sajtóságtól irodalmi affér tartja lázban. Az eset nemcsak az írói, de a tudományos köröket is élénken foglalkoztatja, annál is inkább, mert a bonyodalmas ügy központi pontjában egy szellem áll, akit az előjelekből ítélve a francia bíróság szabályszerűen törvény elé is fog idézni. Az ügy előzményei egyébként a következők:

Stefanescu, a Banca Nationala igazgatója 1916-ban lakásán igen gyakran rendezett spiritiszta szeánszot. Egyik ilyen szeánszon, amelyen a bukaresti előkelő társaság több ismert alakja is jelen volt, a társaság egyik tagja azt az eszmét vetette fel, hogy idézzék fel Caragiale szellemét és kérjék, hogy a médiumnak diktáljon tollba egynéhány írói sort.

Caragiale udvarias szelleme készséggel eleget tett a felhívásnak és a diszes társaság iránti szimpátiából teljes regényt diktált tollba Niculescunak, aki a szeánszon a médium szerepét töltötte be. A regény a kétezer évvel ezelőtt elhalt szépséges egyiptomi királynőről szolt. Taiáról, aki annak idején Isis vallásában vallásfilozófiai forradalmat idézett elő.

A regény lebilincselő szépsége mély hatást tett a jelenlévőkre és elhatározták, hogy az örök-szép sorokat nyilvánosságra hozzák.

A házigazda leánya, Stefanescu Mimi a le-diktált regénybe foglalta és Taia királynő címen sajtó alá rendezte.

Mielőtt még a könyv a sajtót elhagyta volna, az egykori spiritiszta-társaság tagjai érthető megdöbbenéssel vették észre, hogy a bukaresti könyvkereskedések kirakataiban „La Reine Taia” címen csinos kiállítású könyv jelent meg Maurice Valeffe francia író tollából. Megdöbbenésük még csak közödött, amikor elolvassa a könyvet rájöttek

arra, hogy szóról-szóra megegyezik a Caragiale által diktált sajtó alatt lévő könyv szövegével.

Stefanescu igazgató legalább arra gondolt, hogy a társaság valamelyik tagja indiszkréciót követett el és a kézirat francia szövegét Valeffe rendelkezésére bocsátotta. Ebbeli hitében levelet intézett a párisi „Les Annales” folyóirat szerkesztőjéhez, amelyben részletesen ismertette a regény keletkezésének a körülményeit. Valaffet plagizálással vádolta meg és a regény szerzői jogát magának vindikálta.

Stefanescu levele bombaként hatott a francia irodalmi körökben. Az ügy azonban csakhamar szenzációs fordulathoz jutott. Valeffe ugyanis kétséget kizáró módon igazolta, hogy híressé vált regényét még 1906-ban írta és még ugyanabban az évben „Le Pelos Vert” címen meg is jelent. Minthogy a Tutankhamen-kutatások a közönség kelet iránti érdeklődését újra felkeltették, regényét

Hatalmas pénzintézet alakul Amerikában Palesztina felépítésére

Weizmann tárgyalásai a newyorki zsidó milliommásokkal. Strauss volt nagykövet nyilatkozata

(Newyork, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk arról a grandiózus fogadtatásról, melyben az északamerikai Egyesült-Államok hivatalos politikai körei, valamint az amerikai zsidóság fogadták dr. Weizmann, a cionista világszervezet elnökét. Weizmann a Keren Hajjeszód ügyében utazott már hetekkel ezelőtt Amerikába és még jelenleg is ott tartózkodik. Newyork és az Egyesült-Államok keleti részeinek meglátogatása után a közeli napokban a köztársaság nyugati területeire megy, hogy az ottan élő zsidóságot is megmozgassa Palesztina felépítésének érdekében. Ebből az alkalomból dr. Weizmannt felkeresték a newyorki hírlapok tudósítói, akik előtt Weizmann odanyilatkozott, hogy

Amerikában egy nagy pénzintézet van keletkezésben, melynek egyetlen célja, Palesztina felépítésének támogatása

és az ország fejlesztése. Ennek az intézménynek alapelveit, mely egész Amerikára ki fog terjedni, azon a banketten beszélték meg, melyet Miss Friedmann, a nemrégien meghalt amerikai zsidó multimilliósos Andrew Friedmann nővére rendezett dr. Weizmann tiszteletére. Ezen a banketten a többi igen befolyásos zsidó előkelőségek között Luis Marsall és Oskar Strauss, az Egyesült-Államok volt konstantinápolyi nagykövete is résztvett. Weizmann kijelentése szerint a végleges megbeszélés május 3-án történt meg Marsall lakásán. Erre a megbeszélésre Weizmann táviratilag lerendelte magához Londonból dr. Georg Halpernt, a cionista világszervezet vezető-ségének tagját.

— Egy keletkező forradalom erjedését tapasztalom az amerikai cionizmusban — mondotta Weizmann a lap tudósítónak. — Az amerikai cionista mozgalom egészen új korszakát látom előre, ha a mi tervünk belépést talál azokba a magas körökbe, melyek eddig idegenül állottak a cionizmussal szemben. De a széles zsidó néprétegek is több eredménnyel, tehát nagyobb lelkesedéssel fognak a cionista ideál köré csoportosulni.

A tervezett új zsidó pénzintézeteknek (azóta már valószínűleg meg is alakult) a Keren Hajjeszódhoz való viszonyáról Weizmann a következőket mondotta:

— Minden Palesztina-munkának egyetlen fundamentuma a Keren Hajjeszód. A Keren Hajjeszód nélkül a palesztinai zsidó nemzeti otthont felépíteni nem lehet. Egyetlen pénzügyi intézmény sem foglalkozhat azokkal a munkálatokkal, melyeket a Keren Hajjeszód Palesztinában magára vállalt, így például a bevándorlás támogatásával, az iskolaüggyel, a kórház- és egészségüggyel, a kolóniákkal, a chalucokkal stb. stb. Vannak azonban más működési területek is, melyek nem kevésbé fontosak és ezeknek betöltése lesz az új zsidó pénzintézet feladata.

„Le Reine Taia” címen újra kiadta. Francia írói részről az ügy ezzel be is fejeződött és eredményeképpen a közönség szétkapkodta Valeffe regényének meglevő példányait, úgy hogy új kiadást kellett sajtó alá rendezni.

Stefanescu igazgató is kénytelen-kelletlen tudomásul vette a magyarázatot és levélileg bocsánatot is kért a francia írótól.

Valeffe aki ugyálszik kevésbé hisz a dolgok természetfölötti magyarázatában, nem elégedett meg Stefanescu magyarázatával és szerzői jog eltulajdonítása címen pert indított a spiritiszta társaság ellen.

Az érdekes per elé, amelyre valószínűleg megidézük Caragiale szellemét is, jogász körökben, de spiritiszta körökben is nagy érdeklődéssel néznek. Ez lesz ugyanis az első eset, amikor gyarló földi bíróság ítélkezik tulvilági lény fölött.

Ugyanebből az alkalomból az amerikai „Morning Journal” interjút közöl Luis Marsall-tól és Oskar Strausstól. Luis Marsall kijelentette a „Morning Journal” tudósítójának, hogy Miss Friedmann által

Weizmann tiszteletére rendezett banketten Newyork harminc leggazdagabb és legtekinélyesebb zsidója vett részt,

akik mindannyian a legnagyobb szimpátiával vannak élve Palesztina felépítése iránt.

— Remélem, — mondotta Luis Marsall — hogy első megbeszélésük jó eredményre fog vezetni. Én magam is minden erőmmel azon leszek, hogy a gazdag zsidók érdeklődését felkeltsem Palesztina iránt. A résztvevők között általában volt az a hangulat, hogy Palesztinát fel kell építeni és pedig nem a cionizmus kedvéért, hanem egyszerű emberségi okokból. Mindannyian érzik, hogy a mostani időkben Palesztina az egyetlen reményesége azoknak a zsidóknak, akik jelenlegi tartózkodási helyükről kivándorolni kénytelenek és nem tudják, hogy hová.

Oskar Strauss az újságírók előtt hangsúlyozottan rámutatott arra az ideálműsura és rajongó szeretetre, mellyel dr. Weizmann Palesztina gyarmatosításán dolgozik. Strauss erősen hangsúlyozta a gyarmatosítás szót és még külön kiemelte, hogy ő a maga személyében nem cionista, azonban Palesztina gyarmatosítását szívből ügyének tekinti.

A gyarmatosítás — mondotta — nemcsak a cionistákat, hanem az összes zsidókat pártáryalatra való tekintet nélkül kell, hogy érdekelle.

Én magam szimpatizálok a Balfour-deklarációval úgy is mint amerikai honpolgár, ugyanis mint zsidó. A palesztinai zsidó nemzeti otthon lehetővé teszi elnyomott testvéreinknek Gross-országban, Romániában, Lengyelországban, Magyarországon és Németországban, hogy olyan országba vándoroljanak, ahol szabad életet folytathatnak. Kiváltképpen most, hogy Amerika kapui szinte teljesen el vannak zárva, szükséges, hogy testvéreink részére nyitva legyen egy ország, ahol egyenlő törvény védelme alatt élhetnek. Ebből a szempontból tekintve biztos vagyok benne, hogy Palesztina felépítése nemcsak a cionistákat, hanem az összes zsidókat is közelről érinti és a nagy ügy minden igaz zsidónak támogatását meg fogja találni. Strauss a következő szavakkal fejezte be az interjút:

— Még csak azt akarom kijelenteni, hogy enyhén kifejezve, embertelenség volna nem segíteni az elnyomatásban élő testvéreinket abban, hogy békés otthont találjanak ősök földjén. Biztos vagyok benne, hogy a szabad országokban élő gazdag zsidók ugyanígy éreznek és emberi és zsidó kötelességüknek mindenben eleget fognak tenni.

Hainisch
(Bécs, m)

A jövődi korok gresszusok kora mely Herzl Tivonista világh keresztül, az eg pontig nyulik.

rész lett volna közásra gyűljön bajainak megbé

A cionista stancija, a vilá hoz hiven nem val és a paleszt vetve vagy köz A jelen zsidóság államalapításon égető problémái telnek és mego már a legutóbbi son is a kíváns kongresszus hiv

Az általán

vása azóta is n hogy éppen a C hivni. De hogy

lül szolgálhat a már is egybegy tanácskozik Bécs kongresszusa az

zsidó vilákgongr nőtársadalma kü nácskozásra. Ang

ország, Magyar Svédország, Nor a keleti földrészt

küldötték képvis osztrák köztársas látja vendégül a

mely egy nem méltán megilleti.

A kongres az osztrák korna saalját engedte a

a csillárok, ragy sorait és a mega sturi tömegét. A

nek bizonyult m első ülés ünnepe

A delegátusok els saság elnöke dr. I

telesége az elnök Ulmann bankdirek

látó bécsi zsidós sebb ausztriai c

Utána Anita Mi nőmozgalom pára

az egyes országo lesztinai delegátu

ból jöttek, hogy nácskozásán. Be

emlékezik meg a legutóbbi években

nuhalált hitükért

A közö

Általános é szólásra az osztr Marianne Hainisc kongresszus tiszte gatta végig a sz

— Kivánon

nők felesége, — o hogy az önök tar nyekben dusak le

ják, hogy a társa milyen súlyos fel

szint és irányt ad jónak forrása min dig a nő adta. E

terén nagyon sok szonytársaimtól és

hölgyektől, akikne szának az összehi munkásságukkal s Ausztriában, azon

künk. Kérem őket dalmi jogokat, am

Zsidó nők világkongresszusa Bécsben

Hainisch köztársasági elnök felesége üdvözli a kongresszust. Dr. Chajes megnyitó beszéde

(Bécs, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A jövő korok zsidó történetírője talán a kongresszusok korszakának fogja megjelölni azt az időt, mely Herzl Tivadar föllépte, illetve az első bázeli cionista világkongresszus óta, a mi napjainkon keresztül, az egyelőre még beláthatatlan jövő időpontig nyúlik. Herzl előtt még gondolatnak is mérész lett volna az, hogy a világ zsidósága tanácskozássra gyűljön össze, a maga egyetemes ügyeinek, bajainak megbeszélésére.

A cionista szervezet és ennek legfelsőbb instanciája, a világkongresszus, alapvető programjához híven nem foglalkozik mással mint Palesztinával és a palesztinai zsidó állam felépítésével közvetve vagy közvetlenül összefüggő problémákkal. A jelen zsidóságának azonban a palesztinai zsidó államalapításon kívül vannak még más súlyos és égető problémái is, melyek szintén fórumot követelnek és megoldásra várnak. Ezért hangzott el már a legutóbbi karlsbadi cionista világkongresszuson is a kívánság, hogy egy általános zsidó világkongresszus hívassék egybe.

Az általános zsidó világkongresszus egybeírása azóta is nyílt kérdés maradt és valószínű, hogy éppen a Cionista Világszervezet fogja egybeírni. De hogy rövidesen meglesz, arra biztató jel szolgálhat a zsidó nők világkongresszusa, mely már is egybegyűlt és impozáns keretek között tanácskozik Bécs városában. A zsidó nők világkongresszusa az első elhatározó lépés az általános zsidó világkongresszus felé. Ötvenegy ország zsidó nőiársadalmi küldötte ki delegátusait a bécsi tanácskozásra. Anglia, Amerika, Németország, Oroszország, Magyarország, Románia, Lengyelország, Svédország, Norvégia, Olaszország zsidó asszonyai a keleti földrészek, élükön Palesztinával mind ki-küldötték képviselőiket a bécsi tanácskozásra és az osztrák köztársaság azzal az ünnepélyes tisztelettel látja vendégül a zsidó nők első világkongresszusát, mely egy nemzet nőiársadalmának képviselőit méltan megilleti.

A kongresszus ünnepélyes megnyitó ülésére az osztrák kormány a Hofberg ugynevezett Ritter-saalját engedte át. A hatalmas teremben felgyultak a csillárok, ragyogó fény öntötte el a delegátusok sorait és a megnyitó ülésre egybegyűlt érdeklődők sűrű tömegét. Az óriási terem azonban elégtelennek bizonyult mindazoknak a befogadására, akik az első ülés ünnepélyes aktusán részt akartak venni. A delegátusok első sorában ott ült az osztrák köztársaság elnöke dr. Hainisch, míg a köztársasági elnök felesége az elnöki pódiumon foglalt helyet. Elsőnek Ulmann bankdirektor felesége szólal fel, aki a vendéglátó bécsi zsidóasszonyok nevében, mint a legidősebb ausztriai delegátus, üdvözli a kongresszust. Utána Anita Miller-Kohen asszony, a bécsi zsidó nőmozgalom pártatlanul energikus vezetője üdvözli az egyes országok delegátusait és különösen a palesztinai delegátusokat, akik a zsidó jövő országából jöttek, hogy résztvegyenek a zsidó nők tanácskozásán. Beszéde végén kegyeletes szavakkal emlékezik meg azokról a zsidó vértanúkról, akik a legutóbbi években szenvedtek tízezerszámra vértanuhalált hitükért és népükért.

A köztársasági elnök felesége köszönti a kongresszust

Általános érdeklődés közepette emelkedett szólásra az osztrák köztársaság elnökének felesége, Marianne Hainisch. Szavainak kezdetén az egész kongresszus tisztelet jeléül felállott és állva hallgatta végig a szívből jövő rövid üdvözlést.

— Kívánom, — mondotta a köztársasági elnök felesége, — csakugy, mint az előttem szóló, hogy az önök tanácskozásai sikerekben és eredményekben dúsak legyenek. Önök mindannyian tudják, hogy a társadalmi és nemzeti életben a nőre milyen súlyos feladat hárul. A nőnek kötelessége szint és irányt adni a társadalomnak. A szép és a jónak forrása mindig a szív volt és a szívet mindig a nő adta. Én magam az itteni női munka terén nagyon sok segítséget kaptam külföldi asszonytársaimtól és különösen az amerikai zsidó hölgyektől, akiknek köszönhető ennek a kongresszusnak az összehívása is. Aldozatkészségükkel és munkásságukkal sok-sok embert tettek boldoggá Ausztriában, azonban valamivel még tartoznak nekünk. Kérem őket, használják fel azokat a társadalmi jogokat, amelyben Amerikában részükhöz van

és segítsenek bennünket. Mert ők azok, akik keresztülvihetik azt, hogy Amerika végre a békéhez segítsen bennünket.

A rövid üdvözlő beszéd után még Professor dr. Pick, a bécsi zsidó hitközség elnöke a bécsi hitközség nevében, Mrs. Harris (Egyesült-Államok) a Council Of Jewish Women nevében üdvözli a kongresszust, viszont Mrs. Kohut (Egyesült-Államok) a kongresszus nevében megköszöni Bécs zsidóságának, valamint Ausztria köztársaságának azt a szívélyes fogadtatást, melyben a kongresszust részvevők.

Dr. Chajes megnyitó beszéde

Néma csendben és feszült figyelem közepette emelkedett szólásra Bécs és az általános zsidó közélet egyik legnagyobb tudósa és szónoka, dr. Chajes.

— Tulajdonképen szomorú dolog, — így kezdte megnyitó beszédét — hogy életérdekeink közössége ellen is külön női kongresszust kellett összehívni. Mert csakis az együttműködés és a közös utat tud bennünket eredményekhez vezetni és valóságos szerencsétlenség az, ha olyan csoportok, melyeknek egy a céljuk, párhuzamosan és külön-külön munkálkodnak a közös cél érdekében. Másrészt azonban mélyesen örvendetes dolog, hogy végre elérkezett a zsidó nők megszervezésének ideje is. Mert csak akkor, amikor már egy erős és fátfogaló szervezetben tömörültek és megmutatták, hogy a munka terén mit tudtak elérni, akkor lesz csak lehetséges a közös és együttes nagy kongresszust megtartani. A zsidó nép azon feladat előtt áll, hogy ősi országát újra megszerezze és ősi kultúráját fentartsa és továbbépítse. Nekünk férfiaknak vissza kellene döbbernünk ettől a hihetetlenül súlyos feladattól, ha nem számíthatnánk teljes bizonyossággal a zsidó nők segítségére. És éppen azért, mert ilyen hatalmas méretű és az egész nép jövőjét és jelenjét átfogó célok állanak előttünk, a kongresszus ne foglalkozzék részletkérdésekkel. A delegátusok számoljanak be munkásságuknak minden céljáról, de minden országban, ahonnan idesereglettek és ahová visszamenendők, vigyék magukkal a zsidó követi üzenetet. Nem titok az, hogy napjainkban az egész föld kerékén egy szervezet zsidógyűlését sőtör végig. Ugyanazok a sötét erők vannak itt munkában, mint amelyek a világháborút megszervezték. Nem eledendő az, ha csak mi zsidók küzdünk az erők ellen. A becsületes gondolkodó nemzsidóknak is egysorban kell velünk küzdeni. Ha a kongresszus delegátusait ennek a városnak utcáin szitkozódó plakátok köszöntötték, olyan plakátok özöne, melynek hallatlan szégyene a mai társadalomnak, akkor ez nem miránk a zsidóságra vet árnyékot, hanem annak a a közösségnek a gyalázata, melyben nem volt elég erő, hogy ezeket a bacillusokat kiirtsa magából. Semiféle szanálás sem segít itten, ha csak az ország férfiai nem mondják: nem tűnjük az ilyesmit tovább! Várunk arra a napra, melyben nemzsidók is felveszik a becsületes küzdelmet. Mi azonban nem fogunk a szitkozódásra szitkokkal válaszolni. Óségi nép vagyunk mi és ami védekezésünk az, hogy kitermeljük magunkból mindazt a nagyot, erőt és nemességet, mely bennünk van. Ezért ne foglalkozzék a kongresszus részletkérdésekkel, hanem a nagy keretek között legyen ez a kongresszus is egy kiegészítő része a mostani zsidó élet heroizmusának, a Palesztina-gondolatnak és vigye és terjessze azt a gondolatot, amelyért az új zsidóság küzd.

Dr. Chajes megnyitóbeszéde nemcsak a közönségre, de tartalmával és súlyosan elítélő szavaival a köztársaság jelenlévő elnöke is láthatóan mély hatást tett. A szánni nem akaró tapsvihár után a köztársaság elnöke a delegátusok között cerclet tartott és többeket hosszas és barátságos beszélgetésével tüntetett ki. A legközelebbi érdemleges gyűlés holnap kezdődik.

— Einstein meghívták Mexikóba. Madridból jelentik: Az itteni lapok értesülése szerint Einstein professzort meghívták Mexikóba, hogy a szeptember tizediki teljes napfogyatkozás megfigyelésére küldendő mexikói expedíció vezetését átvegye. A spanyol expedíció vezetője szintén Einstein lesz.

A román fascisták nemzetiségi programja

Ittlakó idegeneknek deklarálják a kisebbségeket. Egy fascistavezér nyilatkozata

(Bukarest, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyik fővárosi lap tudósítója hosszabb beszélgetést folytatott a romániai fascizmus egyik vezérével, aki pártjának a nemzeti kisebbségekkel szemben felállított programját így ismertette:

— Ami az idegeneket illeti, — mondotta a fascistavezér — mindenekelőtt alapos selejtezést fogunk végezni. Azokat, akik nemzeti érdekeinkkel azonosítják magukat, nemzetünkhöz tartozóknak fogjuk tekinteni, de azokat, akik nem tudnak és nem akarnak hozzánk asszimilálódni, egyszerűen ittlakó idegeneknek deklaráljuk. Ezekkel szemben speciális bánásmódunk lesz, aszerint, amint nemzeti érdekeink megkívánják. Meg vagyunk győződve róla, hogy ennek a civilizált — bár drasztikus — programnak alkalmazásával hamarosan sikerülni fog hazánkban a morális és gazdasági egyensúlyt visszállítani. Kijelentjük, nem fognak megszabadulni azok, akik hazánk tragédiájából hasznot akartak húzni. Meg fogjuk szabadítani hazánkat a kiszármányolóktól.

— Számon fogjuk tartani azokat a politikusokat, akik csak személyes érdekeiket tartották szem előtt, megengedték és elnézték a haza kárára elkövetett visszaéléseket. A mi diktatórikus uralmunknak nem az a célja, hogy bármilyen utamódon gazdagítsuk az egyeseket, hanem hogy eszközöket teremtsünk a nép anyagi boldogulásához. Nincsenek varázsszereink, mi sem tudunk csodákat művelni, de cselekedni fogunk és tettekkkel fogjuk megszerezni népünknek a kellő szabadságot, hogy munkájából a haszon maximumát elveze.

Az újságíró megkérdezte a fascistavezértől, vajjon az uralkodó, aki alkotmányos alapon áll, bele megy-e egy ilyen diktatórikus kormányzásba?

— Igen, — felelte a vezér — mi, akik a fronton küzdöttünk, ismerjük a királyt és tudjuk, hogy ő a hazáért a legnagyobb áldozatot is meghozza.

— Milyen feltételekkel vesznek fel valakit a szervezetükbe? — kérdezte az újságíró.

— A jelentkezőket mindenekelőtt alaposan megvizsgáljuk és ha erkölcsi szempontból nem esnek kifogás alá, ünnepélyes esküt tesznek, amellyel alávetik magukat komoly és szigorú alapszabályainknak.

Visszafogadtak ötven kizárt egyetemi hallgatót

Csak negyven exmatriculálás maradt érvényben

(Kolozsvár, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megemlékeztünk annakidején róla, hogy az egyetem tanácsa Anghelescu közoktatásügyi miniszter rendeletére felülvizsgálta a beiratkozott egyetemi hallgatók okmányait. A revízió folyamán kilencvenhét, nagyjából zsidó egyetemi hallgatót töröltek az egyetem anyakönyvéből. A kizárt egyetemi hallgatók kivétel nélkül megfelelőbbt az egyetemi tanács ítéletét. Az egyetemi tanács helyt adott a felebbezőseknek, a kizárt egyetemi hallgatók iratait újra bekérte és revízió alá vette előbbi határozatát.

A revízió során kiderült, hogy az exmatriculált egyetemi hallgatókat nem — mintahogy azt néhány helyi lap tendenciózusan jelentette — hamis okmányokért, hanem azért zárták ki az egyetemről, mert román állampolgárságukat nem tudták kellően igazolni.

Azokat az egyetemi hallgatókat, számszerint ötvenhetet, akik május elsejéig állampolgársági igazolványukat benyújtották, az egyetemi tanács újból felvette az egyetem kötelekébe.

Ezek szerint negyven egyetemi hallgató maradt exmatriculálva. Az egyetemi tanácstól kapott értesülésünk szerint mindazokat, akik román állampolgárságukat igazolni tudják, ezután is visszaveszik az egyetemre és csak a kétségkívül idegen állampolgárokat zárják ki. Ismételtük, hogy a revízió során egyetlen okmányt sem találtak hamisnak.

Amerikai román diákok az antiszemitizmus ellen

Az Amerikában élő román diákok szövetsége április 18-án az „Earl Hall”-ban gyűlést tartott,

amelynek során a jelenlegi romániai diákmozgalmat is megvitatták. A gyűlés a következő tiltakozó határozatot szavazta meg:

„Mi romániai származású, Amerikában élő diákok, megvitattva a hazánkban folyó ugynevezett „diákmozgalmakról” szóló, különböző oldalokról érkezett híreket, amelyek a zsidó vallású kollégák elleni támadásokról számolnak be, kijelentjük, hogy ezek a mozgalmak nem egyeztethetők össze a civilizáció szellemével és azzal a korrallal, melyben ma élünk és a mozgalom bűnös merénylet a romániai kulturintézmények ellen. Ezek alapján mi, Amerikában élő román diákok leghatározottabban elítéljük otthoni kollégáinknak ezt a mozgalmát és megbotránkosasunkat fejezzük ki a barbarizmus felött, amellyel céljuk eléréséért dolgoznak.

Enescu az antiszemita mozgalom amerikai hatásáról

Enescu, a külföldön is jól ismert román hegedűművész a napokban Jasiban tartott koncertet. Ott tartózkodása alatt barátai előtt kijelentette, hogy az antiszemita mozgalomnak az Océánra túli nagy városokban és kulturális központokban az országgra nézve igen fájdalmas visszhangja volt. A művész panaszkolta, hogy amerikai diadalútján sokszor igen kellemetlen helyzetbe került, mikor az itteni antisemitizmusról beszéltek.

Felmentették Orbán Kálmánt a gyilkosság vádjáról

Befejeződött az Egyetem-utcai gyilkosság tárgyalása. Az ítélet jogerős

(Kolozsvár, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Egyetem-utcai gyilkosság tárgyalásának a során ma elsőnek dr. Veszprémi László szenátori igazgatót hallgatták ki, aki az elnök kérdésére előadta, hogy Orbán Berta többször látott vendégül fiatal diákokat. Ő emiatt fel is mondott Orbán Bertának, mert nem tűrhette életmódját. A tann ezután előadja a gyilkosság felfedezését. Elmondja, hogy szeptember elsején reggel nyolckor értesítették az esetéről. Ő először öngyilkosságra gondolt, mert a szobában teljes volt a rend és a szoba ajtaja belülről be volt zárva. Csak két nap múlva jöttek rá a nyomozó hatóságok arra, hogy az ajtó egyik betört és törött üveggel befedett ablakszemén benyulva a tettes kívülről is bezárhatta az ajtót. A további kérdésekre elmondja, hogy a szeminárium lakói közül többen tartottak alhélyt, úgyhogy idegen ember jelenléte nem tűnhetett fel előtte gyanusnak.

A következő tann az áldozat barátja, Kepner Berta volt. A tanu kijelentette, tudomása van arról, hogy Orbán Berta egyik egyetemi hallgatónak, aki a szemináriumban lakott, kétezer lejűt adott kölcsön. Majd a gyilkosság felfedezéséről beszél, amelyből kitűnik, hogy az eset a vádlottra igen nagy hatással volt. Ezután Kellner Károlyt hallgatták ki, aki előadta, hogy a gyilkosság reggelén háromnegyed hat órakor a szeminárium kapuja be volt zárva. A kapu aljában két gyanús embert vett észre, akik csomagot tartottak a kezükben. Megkérdezte tőlük, zörgettek-e a kapun, a megszólítottak azonban nem feleltek és elfordították a fejüket. A tanu bezörgetett a kapushoz, aki kinyitotta a kaput és mindhárman kimentek. Az elnök kérdésére a tanu kijelenti, hogy Orbán Kálmánt nem ismeri látásból sem. Személyleírását ad a két gyanús emberről, akikre igen halványan emlékszik. Az elnök szembesíti a tanut Orbán Kálmánnal. A tanu nem ismeri fel benne a hajnali vendéget.

Néhány lényegtelen vallomás után a perbeszédre került a sor, amelynek során dr. Román Valér védőügyvéd sorra cáfolja a vád bizonyítékait. A vádlott felmentését kérte. Pellade ügyész republikája után a bíróság visszavonul és félórás tanácskozás után meghozta az ítéletet. Eszerint a törvényszék Orbán Kálmánt felmentette a gyilkosság vádjáról és következményei alól, minthogy bűnössége nem bizonyítható. Tekintettel arra, hogy az ítéletben az ügyész is megnyugodott, az ítélet jogerős. Orbán Kálmánt a törvényszék azonnal szabadlábra helyezte.

— Kedvezményes vasuti tarifa fürdőhelyekre. Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi miniszter rendelete alapján május 15-étől kezdve a fürdőállomásokra utazók vasutijegy kedvezményesen részesülnek.

Anglia megfenyegeti az oroszokat

Oroszország megbízottja magánaszemély a lausannei konferencián

(London, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol jegyzéket tegnap átnyújtották Moszkvának, azzal a figyelmeztetéssel, hogy Anglia azonnal megszakít minden összeköttetést Oroszországgal, ha tíz nap alatt nem szünteti be az indiai szovjetpropagandát és nem vet véget minden ellenségeskedésnek Angliával szemben.

Augusztus hatodikára összehívták a cionista világkongresszust

ismét Karlsbad a kongresszus színhelye

(London, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista világszervezet végrehajtóbizottsága közli: A szervezőbizottságának ez év január 14-én tartott ülésén kelt felhatalmazása alapján a végrehajtóbizottság elhatározta, hogy a tizenharmadik cionista világkongresszust augusztus 6-ára hívja össze Karlsbadba. A kongresszus helyének és idejének megállapítása az összes kinálkozó lehetőségek alapos mérlegelése után történt. Ennek a kongresszusnak színhelye is, miként a két év előtti, a karlsbadi Schützenhaus-palota lesz. A kongresszusi iroda már meg is kezdte működését dr. Bruno Kirschner vezetése alatt. A nagyintézőbizottság legközelebbi ülése június 4-én lesz.

A londoni híradással kapcsolatban az erdélyi sékelbiztos a következőket közli:

Amint Londonból értesülünk, Világszervezetünk végrehajtóbizottsága a XIII. kongresszust augusztus 6-ikára Karlsbadba hívta össze. E híradás folytán a sékelek elszámolásának utolsó terminusa nem május 15, hanem május

A johannisburgi

Hogy, hogy nem, megesk az emberrel, hogy véletlenül beletekint egy kaleidoszkópba és tükörszines ábrák világát lát. Egy igénytelen beszélgetésben egy regény huzódik meg olykor, egy firtorban egy életet át tartó gyűlölség, tragédia egy sikolyban.

Asztaltársam ejtett így gondolkodóba.

Nagyon lebarant, csüngő bajszu, ötven év körüli lehetett. Hosszu hallgatás után, amikor fizetett, még egyet hörpintve a borospohárból, megszólalt:

— Az ember nagyon olcsón él Romániában! Kérdőn néztem rá. Az ebédért hatvan lejűt fizetett.

— Nyugati valuta — jegyeztem meg.
— Déli valuta — adta vissza a szót. Déli valuta, kérem, Johannesburgból jöttem, Délafrikából.

— Mi van ott?
— Nincs ott kérem semmi. Alig van valami ipar. Szőlő meg alig van, kenyérmag is csak annyi, amennyi a négereket táplálja. A fehérnek mindent a tengeren túlról kapnak.

— Önnek mégis olcsó a hatvan lejes ebéd?
— Igen, — feleli — de ott arany van kérem. A város körül aranybányák és gyémántmezők.

Persze az más. És hozzátette, hogy most jött meg pár hete feleségével és két fiával ide Erdélybe, ahonnan tizennyolc év előtt vándorolt ki. Elment Dévára, vett egy szép villát, berendeztette és ittmarad, amíg jól esik neki. Az átköltözés egymillió lejűbe került.

Kérés nélkül, nyugodt hegedűszóban folytatja:
— Akkoriban még jó volt. Az ember kijött, nem kellett protekció. Jó emberismerők azok az afrikai holland és angol kereskedők. Az ember elment hozzájuk, elmondta nekik, kereskedni akar, adjanak árut hitelbe. Soha el nem küldték az embert. Alaposan megtudakolták, hogyan is képzeli azt a kereskedést, mifajta vevőkre számít, mikor törleszthet egy-egy részletet. Beszéd közben látták már, érdemes-e ez az ember a bizalomra. Ha érdemesnek tartották, akkor az ember elkezdett dolgozni, dolgozott és boldogult. Én is így voltam vele. Tizennyolc esztendeig dolgoztam. Elég volt. Két fiamat Angliában iskoláztattam, áthoztam őket is ide. Pestre mentem velük. A fiatalabbtól megkérdeztem, akar-e a Keleti Akadémián tovább tanulni? Gondoskodtam volna, hogy tíz fontot kapjon havonta egy banktól. A fiu megérdeklődte, mi

A svájci kormány értesítette Vorovszky lausannei szovjetdelegátust, hogy véleménye szerint a szovjetdelegáció nem kapott szabályos meghívást a második lausannei konferenciára. Eszerint a szovjetdelegáció csak mint magánaszemély vesz részt a tárgyalásokon és az első akadékoskodása alkalomával Vorovszkyt ki fogja utasítani Lausanneból.

21-ike. Hat nap, akkor, ha akarunk valamit cselekedni, nagyon sokat jelent. Kérjük tehát elvtársainkat, úgy azokat, akik a sékel gyűjtésével vannak megbízva, mint azokat, akikre csak az egyszerű sékelfizetés kötelezettsége hárul, hogy a hátralévő rövid idő alatt minden lehetőet elkövetnek, hogy országgrszünk képvisellete ezen a döntőfontosságú kongresszuson minél impozánsabb legyen.

A kongresszus nem mint eredetileg tervezve volt, a magas valutájú Svájcban, hanem egy szomszéd államban, könnyen elérhető helyen lesz megtartva s így biztosak vagyunk benne, hogy miként az utolsóelőtti kongresszuson, igen tekintélyes lesz azon erdélyi elvtársaink a száma, kik a kongresszus tanácskozásában résztvenni, illetőleg azokat meghallgatni óhajtják. Delegátusaink száma attól függ, hogy hány sékel gyűl össze a sékelakció befejezésére kijelölt terminusig. Érezze át minden egyes elvtársunk az ügy fontosságát és szívelelje meg felhívásunkat.

van ott az akadémián és megtudta, hogy őt „mégis” fölveszik, noha zsidó, de szerencsére angol alattvaló. Fiam megköszönte a nagy jószágot és megtiszteltetést, de nem akart élni vele. A bátyjával elhatározták, hogy mennek el, messzire, át Amerikába, Kaliforniába. Igyekeztem lebeszélni őket, mondtam, jöjjenek Romániába itt is érvényesülni lehet. Nem, nem és harmadszor is nem! Világot akarunk látni — mondták. Jó, gondoltam, viszaszajóttok ti egy-kettőre — és csak éppen az utiköltséget adtam nekik. Teringettét, képzelje, a két fiu már Southamptonból ír, a hajfedéről, hogy jól érzik magukat. Már nincs nekik messze San-Francisko.

— Mit fognak ezek csinálni — aggodalmas-kodom —, ha elfogy az utiköltségük?

A johannisburgi fölnevet:

— Engem nem aggaszt, jó aram, magának se okozzon álmatlan éjszakákat. A két fiu ott kezd, ahol én.

— Igen, de ön azt mondta, hogy most már megszűnt az, ami háboru előtt volt. A kereskedők és bankok nem adnak bizalomra árut és fontokat.

— Ez igaz — felelte. De a fiuk már amerikai fiuk és ha Kaliforniába készültek, tudták, hogy hová mennek. Ott is arany terem.

Erre azután magam is megnyugodtam.

(Sz. I.)
* Brázay kölni vize a szoba levegőjét fertőtleníti, tisztítja, felfrissíti. Mindenütt kapható.

„Barzel” Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Harisnya, keztyű és kötött-
árukülönlegességek
eredeti gyári árban

1894 **BLATT**
kötött-szövött áruháza
Cluj-Kolozsvár, Főter 13

Az Uj Kelet az napilapja
Az Uj Kelet elk
jellelésére
Előfizetési árak
félre 2
Felelős szerkesztő

Az U

Négyév
után az Uj K
kifejléséhez,
szánta: az
lett. Felmag
sorát a zsidó
érdekeinek ve
Jóleső érzése
erdélyi zsidó
amelyet szám
lemben az Uj
árnyalatra va
a saját lapján
érette küzd é
eszmékért.

Az Uj
Altruista célo
ságot és soha
tok, mint m
éppen ezért c
fel anyagi lét
sem hatalmi
hat tehát sen
szubvencióra.

Az utób
nyersanyagok
előállításai köl
hogy egy-egy
önköltséget s
további megj
nek vagyunk
emelni, amin
szükségessé te
táborunkra os
hárítani, amel
kodni nem
rekszünk, ho
lésért lapunk
nagyobb terve
szám továbbra
kivül a hét m
nagyobb oldal

A kénys
kezdve az Uj
ten fölemeljük
kezők:

Egy hó
Negyedé
Félre
Egész év

Egyes példány
is 3 lei.

Hisszük,
ják a kénys
még nagyobb
az egyetemes
len napilapján

Rom

(Nagyvár
sítőjéről.) Jász
keresztül Nagy
fogadta a nagy
az ujságíróknak
emigráció ügyé
utazik, de Kol
keres a politik
keresni a radik
között Goga Ok
Peter Jul
hogy Jász Nag
az állomáson és
Délután három
tatta utját Kol
este érkezett K
reggel tovább u
rökök keres é
érintő kérdése

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Az Uj Kelet elkövetkező utágyomását csak a ferrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 150 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.

Felelős szerkesztő: Marlon Ernő dr.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Négyéves küzdő és felvilágosító munka után az Uj Kelet elérkezett programjának ama kifejléséhez, amelyre a parancsoló élet és a sors szánta: az egyetemes erdélyi zsidóság lapja lett. Felmagasodva a pártérdekeken, minden sorát a zsidóság egységes, nagy céljainak és érdekeinek védelmére küldi harcos küzdelembe. Jóleső érzéssel látjuk, hogy a helyzetére eszmélő erdélyi zsidóság felismerte a nagy értéket, amelyet számára a jogaiért folytatott küzdelemben az Uj Kelet jelent és ma már pártárvnyalatra való tekintet nélkül, minden zsidó a saját lapjának tekinti az Uj Keletet, amely érette küzd és a mindnyájunknak közös, nagy eszméjéért.

Az Uj Kelet nem magánvállalkozás. Altruista célokkal indítottuk útjára ezt az újságot és sohasem vezettük rideg fizetési szempontok, mint más lapvállalatokat. Az Uj Kelet éppen ezért csakis olvasóinak táborára építheti fel anyagi létét. Nem áll sem magánérdekeltség, sem hatalmi párt szolgálatában. Nem számíthat tehát sem kívülről jövő támogatásra, sem szubvencióra.

Az utóbbi hónapokban a munkabérek és nyersanyagok állandó drágulása miatt a lap előállításának költségei oly mértékben emelkedtek, hogy egy-egy példány előállításának díja még az önköltséget sem fedezi. Hogy az Uj Kelet további megjelenését biztosíthassuk, kénytelenek vagyunk a lap árát olyan arányban felemelni, amint azt a drágulás elkerülhetetlenül szükségessé teszi. Hűséges és áldozatkész olvasótáborunkra csak azt a különbséget fogjuk át-hárítani, amelynek fedezéséről másképp gondoskodni nem tudunk. Ezzel szemben odátörkényszünk, hogy olvasóinkat a mérsékelt emelésért lapunk gazdagabb híryanyagával és nagyobb terjedelmével kárpótoljuk. A szombati szám továbbra is legalább 12 oldal lesz, ezenkívül a hét más napján is a lehetőség szerint nagyobb oldalszámú lapot fogunk adni.

A kényszerítő okok miatt május 15-étől kezdve az Uj Kelet előfizetési árát mérsékeltten fölemeljük. Az új előfizetési árak a következők:

Egy óra	60 Lei
Negyedévre	170 "
Félévre	320 "
Egész évre	620 "

Egyes példány ára pályaudvaron és vidéken is 3 lei.

Hisszük, hogy olvasóink méltányolni fogják a kényszerdiktálta elhatározásunkat és még nagyobb lelkesedéssel fogják felkarolni az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság egyetlen napilapjának ügyét.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

Jászi Oszkár Romániába érkezett

(Nagyvárad, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jászi Oszkár ma Bécsből Csehszlovákián keresztül Nagyváradra érkezett. A vasútállomáson fogadta a nagyváradai újságírókat. Jászi kijelentette az újságíróknak, hogy utazásának célja a romániai emigráció ügyének rendezése. Ecéliből Bukarestbe utazik, de Kolozsváron is kiszáll, mert érintkezést keres a politikai körökkel. Romániában fel fogja keresni a radikalizmus régi harcosait, így többek között Goga Oktavián volt minisztert is.

Peter Julián prefektus, aki értesült arról, hogy Jászi Nagyváradon keresztül utazik, felkereste az állomáson és hosszas beszélgetést folytatott vele. Délután három órakor Jászi Oszkár tovább folytatta útját Kolozsvár felé. Jászi Oszkár csütörtök este érkezett Kolozsvárra, ahol megszállott. Péntek reggel tovább utazik Bukarestbe, ott kormánykörökkel keres érintkezést a magyarországi emigrációt érintő kérdések tisztázása céljából.

— **Újságírók a skupcsinában.** Belgrádból jelentik: A legutóbbi választásokon a jugoszláv skupcsinába tizenhat újságírórt választottak be.

— **Bulgáriában törvényt hoznak a kommunistákról.** Szófiából jelentik: A bolgár kormány elhatározta a kommunistákról szóló törvényjavaslatot, amelynek az a hivatásos célja, hogy a kommunistákat saját fegyvereikkel győzzék le. A törvénytervezet főbb rendelkezései a következők: Olyan faluban, ahol tíznél több kommunista van, a kommunisták minden ingó és ingatlan vagyonát elkommunizálják a falu helyi bizottsága számára. Az ilyen elkommunizált birtokokat a helyi szovjetbizottságok igazgatják. Csak a kommunizmus híveinek vagyonát kobozzák el, amint hogy csak azok lehetnek a vagyonszövetség tagjai. A kommunibe tömörült családtagokat megfosztják örökösödési joguktól s a rájuk maradt hagyaték az ugynevezett kommunákra száll. Minden kommunatag egyformán tartozik élni, az előirt munkaidőt felügyelet alatt munkával tölti, az élelmet és más szükségleti cikkeket szelvény alapján kapja a kommunák raktárából. Azokat a kommunistákat, akik más módon élelmezik magukat, agyonlövik. A törvény megszavazása után hat hónappal lép életbe.

— **Betiltott aradi német lap.** Aradról jelentik: A prefektura az „Arader Zeitung” című német lapot két hétre betiltotta, mert a Ruhr-eseményekkel kapcsolatban erős német szellemben írt és támadta Románia szövetségességét, Franciaországot.

— **Sztrájkolnak egy budapesti biztosító hivatalnokai.** Budapestről jelentik, hogy a Phoenix biztosító társaság tisztviselői kara sztrájkba lépett. A tisztviselők május elsején memorandummal fordultak az igazgatósághoz, amelyben az igazgatóságot fizetésjavítás és gyorssegélyként egy havi fizetést kérték. A határidőül május ötödikét, majd hetedikét tűzték ki. Hétfőn válaszként az igazgatóság a memorandumra, amelyben azt hangoztatta, hogy a fizetésjavításról legfeljebb június elsején lehetne szó, akkor is csak úgy, ha előbb a tisztviselők egy részét elbocsátják. Gyorssegély címén 30—40 százalékot akar az igazgatóság adni. A tisztviselők ezt nem fogadták el, hanem beszüntették a munkát.

— **Magyarországi molnárok az őrlési adó ellen.** Budapestről jelentik: A kis- és középmalmosok Országos Szövetsége most tartotta az évi harmadik közgyűlését, amelyen tiltakoztak a tulsok gabonaszpekuláció ellen. Flegner Géza elnök megnyitó beszéde és több felszólalás után az alábbi

Heti naptár

5883. Ijjár 26. Szombat. (Ujholdki-hirdetés.)

Szombat beköszöntése: Temesváron 7 óra 55 perc, Kolozsváron 7 óra 45 perc, Brassóban 7 óra 35 perc.

Szombat vége: Temesváron 8 óra 50 perc, Kolozsváron 8 óra 45 perc, Brassóban 8 óra 30 perc.

Szidra: B'hár-B'chukkotáj. A Szináj hegyén kapta a nép a jövő berendezkedését irányító tanítást. Ha az embernek jár hat munkanap után egy pihenőnap, akkor a földnek is egy szombatév. A hetedik szombatév után pedig a Jóbél-év, amikor a szolga a családjához, a szegény ember eladott birtokához kerül vissza. A városokban pedig, ahol a telkek és házak ipari berendezkedésre szolgálhatnak, amihez a birtoklás nagyobb biztonsága szükséges, ott egy évig megvan az eladónak a visszaváltási joga, azontul pedig a vevő birtokában marad örökre. E törvények megtartásától függ a nép boldogulása a saját országában. Ha megszegik, akkor következni fognak a csapások egymásután és a zsidóság szétszóródik a népek közt. „S mindamellert ellenségei földjén meg nem vetem és meg nem utálom, hogy kiirtsam, felbontsam a szövetségünket, mert Én vagyok Örökige Istene.”

Háftára: Adonáj uzzi (Jirmija 16—17). Isten az ígérete tartotta fenn a népet a babiloniai fogságtól napjainkig. Ezért hirdeti a prófeta, hogy akik emberekben bízza Egyiptomba menekülnek, ott is utóléri a pusztulás, de aki aláveti magát Isten akaratának és Babiloniába megy, az remélheti, hogy Isten nemsokára visszazsigi onnan.

Szerdán: Ros-ohódon Szidra.

— **határozati javaslatot fogadta el a szövetség:** A kormány helyesre hatályon kívül az őrlési adóról szóló XXXIX. 1951. számú törvényt és a malmokat illetőleg az 1914. évi állapotot állítsa ismét helyre. A malmok tiltakoznak az ellen, hogy keresetüket bárminő formában korlátozzák és más iparágakkal egyenlő megadóztatást követelnek. A malmok fizessenek forgalmi adót. A keresetképeseket töröljék az ellátatlanok névsorából. A vámmalurek a felekkel szabadon egyezkedhessenek. Legyen szabad a darálás; a megadóztatandó gabonamennyiség a cséplőgépnél összeirandó, az adó ott állapítandó meg és az adóalany birtokára költségmentesen bekebelezendő. Minden malom egyformán foglalkozhasson úgy vámmint kereskedelmi örléssel. Kihágási ügyek miatt a malmot ne lehessen bezárni. Kívánja továbbá a szövetség, hogy a vámmalom 3 százalék forgalmi adót fizessen keresete után, vagyis minden 100 kg. vámmalot után 3 kg.-ot; a kereskedelmi malmok pedig az eladott liszt után fizessenek 3 százalék forgalmi adót.

— **Senkiselem felelős a csepeli repülőgépszerencsétlenségért.** Budapestről jelentik: A csepeli repülőgépszerencsétlenség ügyében a rendőri vizsgálat még semmiféle pozitívumot nem állapított meg. Csak feltevésekből indulnak el a szerencsétlenségért illetően. A szakértői vélemény még nem érkezett be, ez hosszas, tíz-tizenkét napig tartó munka, mert teljesen szét kell szerezni az összetört repülőgépet, szét kell szedni a dinamót és a szétszedés után tudják csak megállapítani, hogy a motornak volt-e valami baja, vagy a hirtelen jött légáramlat idézte elő a szerencsétlenséget? A tegnapi délelőtt megtartott helyszíni szemlén csak egyetlen dolgot lehetett megállapítani, még pedig azt, hogy a repülőgép motorja el volt állítva. Az állításnak valószínűleg valami oka volt, mert máskülönben a pilóta semmi körülmények között sem állította volna el forduláskor a motort. A rendőrségi vélemény szerint a szerencsétlenségért felelősre vonatkozóan a helyszíneni egyelőre senkit sem lehet, mert a repülésnek nincsenek meg azok a biztonsági szabályai, melyeknek esetleges be nem tartása maga után vonná a rendőrhatalom és esetleg a büntető eljárás. A rendőrségi vizsgálatot kapcsolatosan a kereskedelmi minisztérium légi forgalmi osztálya is kutatja, hogy mi okozhatta a katasztrófát?

— **Házasság.** Welsz Regina és Löwinger Lajos ezután hívják meg rokonait és jóismerőseit f. hó 16-án d. n. 4 órakor az Uránia-palota III. em. 17. alatt tartandó esküvőjükre.

— **Belefutott a homokba.** Besztercebányáról jelentik: Zaslav András 33 éves napzámos a Palós község határában fekvő homokbányában dolgozott. Néhány nap előtt Zaslav vigyázatlansága következtében az egyik laza homokkal bedőlött és maga alá temette a munkát. Amikor munkatársai kimentették a homoktömbből, már halott volt.

— **A bécsi tőzsdén ötven és száz részvényből álló kötések vezetnek be.** Bécsből jelentik: A bécsi tőzsdetanács azzal a tervvel foglalkozik, hogy már a legközelebb a kisebb értékű részvényekből száz darabból, a középrértékűekből pedig ötven darabból álló kötések vezet be. Ezzel az intézkedéssel a tőzsdetanács a rendkívül magas kezelési költségek csökkentésére törekszik.

— **A német indexszámok emelkedése.** Berlinből jelentik: Az élelmickek indexszáma márciusi 2854-ről áprilisban 2954-re emelkedtek. Az emelkedés 3,5 százalék.

— **Politikai hajsza Bartók Béla ellen.** Bécsből jelentik: A bécsi Universal zeneműkiadó-cégnél Bartók Béla füzetet adott ki „Ady-dalok” címen, amelyet Reinitz Bélának ajánlott. Emiatt a budapesti „Uj Nemzedék” támadást intéz az európai hírű zeneszerző ellen, hogy a magyar Zeneakadémia tanára egy elitelt és csak feltételeken szabadlára helyezett, majd külföldre szökött „kommunista fegyvernek” ajánlotta művét. Követeli a lap, hogy Bartókot távolítsák el a Zeneakadémia professzori székéből, vagy pedig sürgősen tüntessék el az Ady-dalok címlapjáról a meggondolatlan dedikációt.

* **Értesítés.** Értesítjük a t. templomlátogató közönséget, hogy a „Poale Czedek” egylet Malomutcai imaházában ma péntek este és holnap szombat délelőtt Fenákel A. kitűnő képzettségű mosoni főkantor fogja az előimádkozási szertartást vezetni. Cluj, 1923. május 11.

A „Poale Czedek” imaház gondnoksága

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

öltönyök,
felöltők,
fiuruhák,

1433

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Fötér 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

* Tapéták a legmodernebb és művészi kivitelben, bársony, selyem és legszebb mintákban kaphatók a Friedmann-féle könyvkereskedésben Kolozsvárt, Fötér 26. Szobák és lakások tapétázását vállalom. Minták vételkötelezettség nélkül megtekinthetők.

KUN MÁTYÁS FIA

1516

műköszörüs,

képes, látszerész,

műszorész

Cluj, Calea Victoriei
(v. Kossuth Lajos-u.)

2

Közgazdaság

A cukor vámdíjának hitelezése

Esik a cukor világszállítási ára

(Kolozsvár, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cukor behozatala és széjjelosztásának megkönnyítése céljából legutóbb minisztertanácsi határozat alapján rendelet jelent meg a Monitorul Oficialban. A rendeletben nagy szerepe van a vámdíjak hitelezésének, amennyiben a pénzügyminisztérium felhatalmazást kapott, hogy a 98 fokon felüli finomított cukor és 96 fokon aluli finomításra szánt nyers cukor behozatali vámdíjára hitelt engedélyezzen. Ez a hitelezés az ipari minisztérium véleménye alapján csak két hónapra engedélyezhető és csakis szeptember 1-ig az országba beérkezett cukorra.

A hitelezés elnyerésének szabályait egy másik rendelet foglalja magában, amely szerint bármely cukor-importőr részesülhet a minisztertanácsi határozat előnyeiben, ha ilyen értelmű kérvényt intéz az ipari és kereskedelmi minisztériumhoz, amelyhez csatolja a behozatalra vonatkozó kötelevlet vagy számlát három példányban és egy nyilatkozatot, amelyben hozzájárul, hogy az importált cukor eladási árát és elosztását az ipari és kereskedelmi minisztérium állapítsa meg.

Az importőrök szállítási kötelezettsége a belföldi szükségletre előzetesen a minisztérium tudomására hozandó. A vámentességgel való támogatás határidejének lejártáig igazolni kell a minisztériumban, hogy a határozat feltételei mellett megtörtént-e a belföldi togyasztás céljaira kötelező cukorszolgáltatás. Az minisztérium ipari igazgatósága mellett bizottság alakul, amely áll a bukaresti kereskedelmi kamara elnökéből, a gyáripárosok szövetsége elnökéből, a vámügyi hivatal vezérigazgatójából és az iparügyi reszort vezérigazgatójából. A bizottság munkálataiban résztvesz az importőrök három kiküldöttje is, akiket a bizottság akkor hív meg, amikor annak szükségét látja.

A cukorárak ugy állapítandók meg, hogy figyelembe kell venni az árú beszerzési árát a megállapított reális költséget és tíz százalék hasznot. A hadsereg és a köztisztviselők részére kiosztandó cukornál nyolc százalék haszon.

A cukor világszállítási ára egyébként tartósan esik és az irányzat állandóan lanya. Ez a tendencia tulajdonképpen az amerikai piacokról indult ki. A newyorki cukortőzsdén napok óta nagy és tartós a visszaesés. A londoni piacon is alábbhagyott a hausse, májusi határidőzárlekednél az ár igen nyomott, a párisi tőzsdén pedig 5-8 pont a visszaesés naponta. A csehszlovák piacokon az ár változatlan, a nyers cukor ára szilárd, a tartózkodás csupán az új kampánnyal szemben nyilvánul meg.

Nagy deficittel dolgoznak az osztrák államvasutak. Bécsből jelentik: Az osztrák államvasutak igazgatósága most hozta nyilvánosságra ez év január és február havi jövedelmi kimutatását, melyek szomorú képet mutatnak. Az államvasutak deficitje ebben a két hónapban 173 milliárd korona. Megjegyzendő, hogy a népszövetségi kölcsön-akció által kidolgozott terv szerint az államvasutaknak már ezen a két hónapon sem lehetett volna ráfizetéssel zárni mérlegét.

A kincstári jövedék bevételei. Bukarestből jelentik: A most letelt pénzügyi évben a kincstári jövedéknek ezek voltak a bevételei: dohányeladásból 1 milliárd 396 millió lej, (megelőző évben 1 milliárd 74 millió), szivarkapapírból 207 millió (90 millió), gyufából 167 millió (132 és fél millió), játékkártyából 13 millió 243 ezer (6 mil-

lió 444 ezer), löporból 28 millió 891 ezer (15 millió 109 ezer), sóeladásból 148 millió 451 ezer (114 millió 545 ezer). A kincstári jövedék összes bevétele az 1922-1923. költségvetési évben 1 milliárd 961 millió lej volt, az 1921-1922. évi 1 milliárd 433 millió lejjel szemben. A múlt évi eredmény tehát 528 millióval kedvezőbb.

A kaláni bányaművek eladása. Pozsonyból jelentik: A Rimamurány-Salgótarjáni vasművek r.-t., a Hernádvölgyi vasipar r.-t. és az Unió vas-és ólomgyár r.-t.-nél felmerült veszteségek teljes fedezésére és az érdekkörébe tartozó ipartelepek teljes szanálására, kénytelen volt az Erdélyben fekvő Kaláni bánya és kohóművek r.-t.-nél lévő érdekeltségét egy román társaságnak eladni.

Uj löszgyár Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: Azok a tárgyalások, amelyeket a jugoszláv kormány egy francia pénzcsoporttal háromszázmillió frankra rugó kölcsönről folytat, befejezésükhöz közelednek. A kölcsön egy részét egy Kragujevac környékén létesítendő nagy löszgyár céljaira fordítják, amelynek berendezését részben Franciaország fogja szállítani.

Az Unió vámpolitikai delegátusai Európában. Az Unió vámpolitikai központja az európai vámviszonyok tanulmányozására és állandó figyelemmel tartására két delegátust küldött Európába. Ezek a megbízottak állandó kontaktusban lesznek az Unió és az egyes európai államok vámpolitikájával. Nyugateurpa részére John T. Ernster a delegátus, akinek állandó lakóhelye egyelőre Luxemburg, míg a közpeurópai államok vámviszonyainak figyelemmel kísérése Gilbert Hirsch megbízása, aki Baselen (Svájc) telepedett meg és onnan fog az érdekelt államok illetékes köreiből oly kérdésekben értekezni, amelyek az amerikai exportot és importot közelebbről érdeklik. Hirsch legközelebb Bukarestbe is ellátogat, ahol a kormánnyal és kereskedelmi és ipari körökkel fog érintkezni.

Hausse a bécsi értékpapírpiacon. Bécsből jelentik: Az osztrák korona stabilizálása következtében a külföldi tőke a bécsi tőzsdén nagyarányú értékpapírvásárlásokat eszközöl. A nagy kereslet következtében egyes papírok 100-200 százalékkal drágultak. A legjobban emelkedtek a vas-, petróleum-, a sör- és papírgyári részvények jó emelkedést mutatnak az építő-, a gumai-, a villamospapírok és a cseh részvények.

Nemzetközi magnezit-kartell. Az osztrák-magyar magnezitművek és az amerikai magnezit-termelők közt lefolyt tárgyalások pozitív eredményre vezettek, úgy hogy egy nemzetközi magnezit-kartell létrejöttéről lehet beszámolni. A háboru előtt a veitschi magnezitművek a velük szoros üzleti kapcsolatban állott magyarországi telepekkel együtt világmonopóliumot tartottak a kezükben és az amerikai piacokon is nagy szerepet játszottak. A háboru folyamán e szállítások, amelyeket kompenzációs uton egyideig még folytatni lehetett, lassankint megszűntek, amihez még hozzájárult az a körülmény, hogy közben Északamerikai nyugati partvidéken magnezitbányákat fedeztek fel, amelyek jöminőségű anyagot szállítottak. Ezzel a veitschi művek nemzetközi monopóliuma megszűnt. Mindazonáltal a háboru megszűntével a veitschi exportok újból megkezdődtek, mivel az amerikai magnezittelepek földrajzi helyzete, illetve a nagy távolság tolytán a pittsburgi kohókig a magnezit csak úgy juthatott el, hogy az egész kontinenet át kellett szelni. Most megegyezés jött létre az amerikaiakkal, amely biztosítja az amerikai piacokat és az amerikai fogyasztásnak egy bizonyos hányadát is a volt osztrák-magyar területen fekvő művek részére.

Cluj telefonszám:
10-02.

Az „Iris” porcellángyárból

megkezdtem a fayence kályhák és más áruk eladását

EISCHER

„Iris” porcellángyár vezérképviselei és főlerakati

Főszék:
Cluj
Piața Unirii 13. szám
Telefonszám: 10-02

Főkiszlet:
Tg. Mures
Cal. Reg. Ferdinand 7
Telefonszám: 2-97.

Még tart alnyu
mar
(Kolozsvá
jától.) A lej ja
volt a kínálat
kínálat követke
nösen a dollárt
A márka
mot. A berlini t
emelkednek. A
jegyzést.
A cseh k
mon áll. Javul
penttal emelked
Irányzat:
hulás, márkab
keronában emell
[Május 10-én
3300—
18700—
0-47—
33500—
9-20—
7-18—
2-67—
Val
Bukarest.
Newyork 209,
620, Bécs 29-80
Bukarest.
150-160, tör
970-975, fran
trank 3780-38
-270, dinár 2
leon 780-800,
korona 380-38
márka 50-52.
A külföldi
miatt jelentések
.....
Aki sékel
nemzeti ottho
ságnak. Aki a s
nemzeti ottho

K
az e
Clu
Strada
Baron I
No. 10.

Mind
me

A mai valutapiac

Még tart nyugati devizák lanyhulása. Gyengül a márka. Javul a cseh korona

(Kolozsvár, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej javulása következtében ma is nagy volt a kínálat a nyugati devizákban. Az előnyös kínálat következtében a forgalom növekedett. Különösen a dollárt és a svájci frankot keresik.

A márka belföldön elérte az 55-ös árfolyamot. A berlini tőzsdén a külföldi értékek állandóan emelkednek. A dollár elérte a 38 ezer márkás jegyzést.

A cseh korona Zürichben 16:50-as árfolyamon áll. Javulása következtében belföldön három ponttal emelkedett.

Irányzat: A nyugati devizákban további lanyhulás, márkában és magyar koronában esés, cseh koronában emelkedés.

Május 10-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

3300—3500 magyar koronát,
18700—18720 német márkát,
0.47—0.47 1/2 dollárt,
33500—33800 osztrák koronát,
9.20—9.22 olasz lírát,
7.18—7.19 francia frankot,
2.67—2.67 1/2 svájci frankot.

Valutapiac május 10-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1384, London 964, Newyork 209, Róma 1020, Zürich 3780, Prága 620, Bécs 29.80, Budapest 4—, Berlin 60.

Bukarest. Valuták: Márka 80—85, léva 150—160, török lira 140—150, font sterling 970—975, francia frank 1390—1400, svájci frank 3780—3800, lira 1000—1010, drachma 260—270, dinár 200—210, dollár 200—210, napoleon 780—800, osztrák korona 30—30 1/2, magyar korona 380—384, cseh korona 615—620, lengyel marka 50—52.

A külföldi tőzsdékről az ünnepi tőzsdészetet miatt jelentések nem érkeztek.

Aki sékelt fizet, jelét adja annak, hogy nemzeti otthont akar Palesztinában a zsidóságnak. Aki a sékelfizetést megtagadja, a zsidó nemzeti otthont vitatja el.

SPORT

A csütörtöki bajnoki mérkőzések. A csütörtöki mérkőzések szenzációja, hogy a CFR-nek sikerült az utánjárt 24 peroben a KAC ellen eldöntetlenül tenni a mérkőzést. Végeredmény tehát 2:2. Az *Universitatea*—*KKASE* mérkőzés 2:0 arányban végződött az egyetemi csapat javára, bár a *KKASE* tartalékos csapatjal játszott, a győzelem megérdemelt. A *Victoria*—*KMTE* mérkőzés mint az előrelátható volt, a *Victoria* győzelmével végződött. Meglepő volt a munkáscsapat könnyelmű védekezése, eredmény 5:0. Általában az összes csapatok játéka meglátéztott a hosszas kényszerpihenő, melyre éppen a szezon közepén kényszerültek. A kis számban megjelent publikum zajosan viselkedett. Dr. Vatiann, Nagy Lajos és Czinczár kitünően bíráskodtak.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Péntek d. u. 8-kor: Enekkari hangverseny. (Premier helyárrakkal. Jegyek sorozat száma 384.)

Péntek este 7-kor: Sühancz. (Operette repriz új be-tanulással, új szereposztással. Premier helyárrakkal. Premier bérlet 51 szám. Sorozat szám 385.)

Szombaton d. u. 8 órákor: János vitéz. (Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 386.)

Szombaton este 7 órákor: Hoffmann meséi. (Sándor Erzi kamaranékesnő harmadik vendégjátéka. Felmelt helyárrakkal. Bérlet 129 szám. C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Sorozatszám 387.)

Szombaton este fél 11 órákor: Kaméliás hölgy Ren-des helyárrakkal. Sorozatszám 388.)

Hatvan darabig **disznóhat** mi- előbbi **hizlalásra elfogadok** Bővebbet 5576

Halász Adolf szeszgyári bérlet (Gheorgheni (Sepsiszentgyörgy))

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és rövid áru háza **Feuerstein J.** Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

Épületüvegezés

képeretezés,

kávéházi, vendéglői, ház-tartási cikkek, dendenok, táblaüveg, lámpaárúk és porcellánedényekből leg-olcsóbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár (v. Ferenc József-ut) Calea Reg. Fer-dinand 37. szám alatt, az „Uránia”-palota mellett. **Engros! Endetall!**

Exportját és importját

Románia, Magyarország, Ausztria és Németország

között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-lalata tudja lebonyolítani.

Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK Wien I, Rottenturmstrasse 27 Buda-pest, VII., Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák: Bruck, Hegyeshalom, oson, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötgyán, Biharpüspöki.

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda Speciális dunai forgalom!

KADIMA=NYOMDA

az erdélyi zsidóság közintézmény jellegével bíró vállalata

Cluj,

Strada Baron L. Pop No. 10.

Szombaton és zsidó ünnepeken zárva

Mindennemű kereskedelmi és hivatalos nyomtatványt, időszakos folyóiratokat, meghívókat, névjegyeket szépen, izlésesen, olcsón és a leggyorsabban készít

Szombaton és zsidó ünnepeken zárva

Bármily terjedelmű héber nyomtatvány készítését is vállalja

A legdusabban felszerelt héber nyomda egész Erdélyben!

Ól T. Mures Fokszéki

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja számvonként 1.50 lel. Vestagabb betűvel szedett szavak 2.50 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 15 lel. Jelliges hirdetsékre semmiféle felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetséknél a kiadóhivatalban vehetők át. Vidékiek a kívánt címre továbbíttatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Zsidó családnál fiatal-ember kosztot és lakást kaphat. Egyetem-u. 5, ajtó 3. 5578

Orth. ששן étterem Alvaca fürdőben (Arad m.) június 1-től kezdve. 5582

Egyszerű háztartás-hoz idősebb házvezetőket keresek. Cím a kiadóban. 5579

Ögyes kifutófiút felveszünk. Uj Kelet kiadóhivatala.

Ujsághordó asszonyokat felveszünk. Uj Kelet kiadóhivatala.

Nyolchónapos valódi farkaskutya eladó. Cím a kiadóban.

Kenyérhaját keresek megvételre, nagyobb mennyiségben is. Pata-utca 34.

Egy fekete hosszú koncertzongora bérbé kiadó. Kolár, Piata Cuza Voda 12. 5556

Faszakmában jártas, mérlegképes könyvelő és magyar-német levelező önálló munkaerő szombat megtartásával állását megváltoztatná. Megke-rezéseket „Megbízható” jelígre a kiadóhivatalba kér. 5575

Egy „Ujlaki” használt írógép eladó az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Vidéki mezővárosban, fürdőhelyt, járási székhelyen lévő jójorgalmu piacteri fűszer és vas-tüzetemet és lakásomat átköltözködés miatt kedvező feltételek mellett azonnal átadnám. Cím a kiadóban. 5574

Borbereki fürdőhe-lyen ששן נרטה vendéglőt nyitok. Kleinné.

Mérlegképes köny-velő részvénytársasághoz felvétetik. Ajánlatok „Megbízható munkaerő” jelígre a kiadóhivatalba nyújtandók be. 5572

Ujságpapíros 63x95 cm. nagyságban 1000 ívenként 28 kg. súlyban kapható. Cím: „Grafika” Cluj, str. I. C. Bratianu 33.

Mégis csak legjobb a „RASOL IDEAL”

készlekküli borotváló por, amely az ország legrégebbi gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg.-os szép kivitelű csomagolásban. 1481

5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kg.-kint. Hozzávaló csontkés darabonként lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetételekből összeállított utáztatóktól. Csak az „Ideal”-telírású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Reszling József fodrász Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Főelárusítóhelyek:
Glanczmann Adolf illatszertár Sighetul Maramures
Rosenzweig Jakob illatszertár Dej
Jungreis Miksa Bucuresti str. 13 Septembrie 54
Max Sporn Cernauti Piata Dacia 2
valamint minden drogériában kapható.

CASSA DE ECONOMIE AGRAR

Saját tőke 24.000.000 lel. TAKARÉKPÉNZTÁR TÁRGU-MUREŞ

FIÓKINTÉZETEI:
Csikesezeda, Gyergyószentmiklós, Parajd, Kézdivásárhely, Marosludas, Nagyenyed, Nyárádsze-reda, Sepsiszentgyörgy, Székelykeresztúr, Székelyudvarhely.

Devizaengedélye alapján a külföld minden piaca-ára átutalásokat a legjutányosabban eszközöl. Kiállít az összes világgiaconkra csekkeket és hitelleveleket.

Külföldi értékre szóló csekkeljett fizetés végett a vámhivatalok is elfogadják.

Foglalkozik a bankirlet minden ágával. Taka-rékbetéteket előnyösen kamatoztat és felmondás nélkül fizet vissza. Kőcsönöket nyújt váltóra és folyószámlára. Nagybbszabásu finanszírozásokat vállal. 5547

Telefon inter-urban: 2-13 ELSŐ ERDÉLYRÉSZI Sürgőnycim: Juvaere Cluj

ÉKSZERÁRUGYÁR

Cluj—Kolozsvár, Cal. Regele Ferdinand (v. Wesselényi-u.) 19

Van szerencsénk t. vevőinket értésíteni, hogy gyár és iroda-helyiségeinket

Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-u.) 19 sz. aintil saját telepánkre helyeztük át. Kérjük nb. megbízásaikkal továbbra is felkeresni, melyeket most még fokozottabb pontossággal teljesítünk. Lloyd 607 1368

Zsák, Ponyva

Vétel! 1484 Eladás! Kékesöntézet javítottmihely saját cégjelzésű berendezéssel Albala Izsó Timisoara, II Piata Traian 2. Sürgőnycim: Albala Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

Nagy mennyiségben érkezett: Maister Lucius és Badische Anilinek

Sósav Kénsav Szalmiákszesz Ablaktapasz (gü) Firnisz Tavotta Olajok Enyv Kefearuk
valamint minden-nemü festék- és fűszeráru előnyös árak mellett nagy-ban és kicsinyben kaphatók.
KALMÁR
Árufelgalmi K.-T. Cluj str. Regina Maria 42

Lupényi köszönet RÓZSA & FEHÉR

darabos rostált akna és apró eredeti bányárban — prompt szállít
Timisoara az Unikány-Zsilvölgyi Köszönbánya R.-társ. Bánát és Délerdely kizárólagos képviselote
Petroşani Interurban telefon No. 41

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom ujon-nan fényesen átalakított női

Kalapszalónomat

Párisi modellek megérkeztek. Átalakításokat ho-zott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyász-kalapok 3 óra alatt készülnék
Moskovits Rózsika
(Aubon Marche)
Cluj, Str. Memorandului (v. Unió-utca) 9. 1427
Masamod cikkek gyári árban 00

Zsák, Zsinog, Ponyva Havas Dezső Timisoara.

Telefon 21. Ládagyár Flókizlet Egeres
Mindennemű ládákat és fadóboxokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legelőcsöb napl áron 1361
Sajovics és Lebovits fahereskedés és ládagyar
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

ששן Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít
Winkler Mór szalámigyára
Cluj, Piata M. Viteazui (Széchenyi-tér) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és ששן kívánatra ingyen

Élső és legnagyobb francia hajótársaság

Luxusgőzösök
Newyork, Cuba, Mexico-ba stb.
Bukarest, Páris, Havre utvonalon át.

Vezérképviselőt Nagyrománia részére:
ADOLF SALOMON FIA
Bukarest, sinada Paris No. 14

Legnagyobb kényelem, gyors utazás, ki-tűnő ellátás, elsőrangú kiszolgálás, külön kajitók. Lloyd 1637 1541

ÖZIRKES HIVATA Cluj, Kol L. Pop (E Telefon: és kiadó Zs. N. Sz A kézirat szerkeszt zendők. K adu Cluj-Kol Ber nei gyilkos sek szerint ményekkel merényleth Trool Hels a vörös h sán a köv — A puskaporos pillanatban szikrák pa pihenjünk első győze hiszem, ho nadsereg, diadalmasan pán keresz A szovjet Moszk rülni akarj választjegyzél angol jegyzé foglalt brit zafélé tart é egyik legfon Poi Páris, sok egy bar amelyben har inkább mint zetttség teljes tikai, sem a ezik megfelel hogy Francia met javaslato győzelmünk a hogy Németo váus eszméje Fooh tábo London, Malnak, hog országi és cse következménye ugyanis újabb hogy se Néme kozhasson az ar kijelentette a tenni, hogy L Prágában is e kisanant kib dőlni, ha a rot Bizalm London, éjfélig tartó ál bizalmatlansági ellenében elvet ház helyesli a szavazást eles zék azt vetette volt elég erély szemben. A görög külgymi Belgrad, görög külügymi retében ideérke érkezése a Görö szalonikii zónára van összefüggés lmentjének rati likálni.